

past, simple

NOTES ON A FUTURE CATASTROPHE

GELECEK FELAKET ÜZERİNE NOTLAR

INTRODUCTION

This is an evolving and incomplete project that I have been working on for more than a year. It is intended as a bilingual artist's book in English and Turkish. The text is also not complete and roughly edited.

The writing is a compilation of notes that I have been taking on issues that concern me closely. In that sense, the production of the text is not exactly an academic endeavor, its fragmented nature refers to many articles and books that had deep impressions. Moreover, the political and social implications of living in Turkey have been discretely seeping into the ways that one thinks of these matters. In the developed world, one senses a heightened urgency regarding the fate of the planet and of humankind, mostly coming out of scientific circles and critics of late capitalism and neo-liberalism, together with a youthful rebellion against nodes of power that continue business as usual. In Turkey, a latecomer to the culture of western-style consumption, these matters fall into mostly deaf ears. Further, the authoritarian, neo-liberal and religiously conservative mode of governing makes things worse. It is mostly the local groups of resistance in Turkey that offer hope for the future, those who defend their immediate livelihood against power plants, mine extraction, dams and against other pillage of commons. For now, under the circumstances, urban protest (ie. the right to the city) does not appear to be a possibility.

The photographic part of the project is also a work in progress. The gloomy outlook of 'nature' in the anthropocene possibly require other categories of photographic subject / close-ups with subtle nuances. In that sense a 'celebration of nature' should give way to recording the landscape as 'nature morte', metaphorically. As far as the allegories of painting go, the archaeological site embodies the aspects of 'vanitas'.

GİRİŞ

past, simple (di'li geçmiş) üzerine bir yıldan fazla bir süredir çalışmakta olduğum, hâlâ gelişmekte olan tamamlanmamış bir proje. İngilizce ve Türkçe olmak üzere iki dilli bir sanatçı kitabı olarak tasarlandı. Metinler de projenin kendisi gibi tamamlanmamış ve kabaca düzenlenmiş durumda.

Bu metinler, beni yakından ilgilendiren meseleler üzerine almış olduğum notların bir derlemesi. Bu bakımdan metnin üretimi tam anlamıyla bir akademik çaba değil, parçalı hali ise beni etkilemiş olan birçok makaleye ve kitaba atıfta bulunuyor. Dahası, Türkiye'de yaşıyor olmanın politik ve toplumsal etkileri insanın bu konulara dair düşüncelerine de bir şekilde sızıyor. Dünyanın gelişmiş ülkelerinde, insanlığın ve gezegenin geleceğine dair daha yüksek bir duyarlılık görmek mümkün. Bu zaruri çabanın büyük bir kısmı bilim çevrelerinden, geç dönem kapitalizmi ve neoliberalizmi eleştirenlerden ve sanki her şey normalmiş gibi işine devam eden güç odaklarına baş kaldıran genç isyancılardan geliyor. Batı tipi tüketim kültürüne geç katılmış olan Türkiye içerisinde bu meseleler kolayca muhatap bulamıyor. Dahası, otoriter, neoliberal ve dini/muhafazakâr hükümet biçimi işleri daha da kötüleştiriyor. Türkiye'de geleceğe dair umut çoğunlukla yerel direniş gruplarından yükseliyor; yakın çevrelerini santrallerden, madenlerden, barajlardan ve müştereklerin talanından korumaya çalışan kişilerden. Şu an için Türkiye'nin koşullarında kentsel protesto (yani kent hakkı) gibi bir imkân gözüküyor.

Projenin fotoğraf kısmı da hâlâ sürüyor. Doğanın antroposen içerisindeki 'kasvetli' görünümü, muhtemelen başka biçimlerdeki fotoğrafik özne kategorilerine veya hemen göze çarpmayan nüanslar ile oluşturulmuş yakın çekimlere gerek duyacaktır. Bu bakımdan 'doğanın kutsanması', yerini manzaranın metaforik olarak 'natürmort' biçiminde kaydedilmesine bırakmalı diye düşünmek gerekir. Arkeolojik alan ise, yine resmin alegorileri açısından düşünüldüğünde, 'vanitas'ın çeşitli yönlerini içeriyor.

7000 BC: Çatalhöyük
200 BC: Hellenistic anatolia
26.000 AD: Chernobyl
1922 AD: Smyrna-Izmir
Millions of years: Fossil fuels
4,5 Billion years: Geological time
3.0 x 10 to the minus 8 seconds:
a meter in light speed
10.000 BC: Göbekli Tepe
500 years: Plastics

Outside human consciousness, things have their own history. This history is 'written' on the things themselves. These things are sometimes "objects" in a complex way, in an object oriented ontology. Their intersection with human history may or may not be obvious. In anthropocene, these intersections should be measurable.

The archaeological object is related to human intervention. The minimum intervention in this sense is the specific location of each object on a site, ie. a stone, even when it is not shaped by the human hand. Meanwhile, 'hyperobjects' (Timothy Morton) can be the stuff of archaeology. Radiation, traces of carbon deposits, carbon content of the atmosphere are retrospectively measurable in minute traces. The biosphere also carry these and other traces in the anthropocene. At the same time, following radiation from Chernobyl and Fukushima, ocean currents, atmospheric flows, migration of fauna in the oceans and in the air can be measured and archaeological methods applied like it was for the ancient trade routes. If human action is capable of effecting ocean currents (ie. gulfstream) 'nature' itself is an object of archaeology.

A human's lifespan on earth makes it hard to comprehend scales of time. At its best, time immemorial is hailed together with the apocalyptic time which suggests the end of humankind (Walter Benjamin). Worst is induced by the accumulation of personal wealth (and power), an ephemeral sensation of the possible immortality. History as we know it had indulged itself in the deeds of such powerful men, in cyclical manner. Both wealth and poverty corrupts one's vision of the future, of humankind. Hope rests in the future salvation of all living on this earth and the seas, regardless of human existence.

M.Ö.7000: Çatalhöyük
M.Ö.200: Helenistik Anadolu
M.S. 26.000: Çernobil
M.S. 1922: Smyrna-Izmir
Milyonlarca yıl: Fosil yakıtlar
4,5 Milyar yıl: Jeolojik zaman
3.0 x 10 üzeri eksi 8 saniye: ışık hızındaki bir metre
M.Ö.10.000: Göbekli Tepe
500 yıl: Plastikler

Şeyler insan bilincinin dışında kendi tarihlerine sahiptir. Bu tarih, şeylerin bizzat kendi üzerlerine 'yazılmıştır'. Bu şeyler kimi zaman karmaşık bir şekilde, nesne yönelimli ontoloji bağlamında 'nesne'lerdir. İnsan tarihi ile kesişim noktaları bariz olabilir de olmayabilir de. Bu kesişimler, antroposen çağında ölçülebilir olmalıdır.

Arkeolojik nesne, insan müdahalesi ile ilişki içerisindedir. Bu anlamda, en küçük müdahale her nesnenin kazı alanındaki özel konumudur; örneğin insan eliyle yontulmamış dahi olsa nerede durduğu belli olan bir taş. Bu sıralar, hiperobjeler (Timothy Morton), arkeolojinin nesnesi olabilirler. Radyasyon, karbon çökeltilerinin izleri, atmosferin karbon içeriği geçmişe dönük olarak ölçülebilir. Antroposen içerisinde biyosfer de bunlar gibi çeşitli izler taşır. Aynı zamanda, Çernobil ve Fukuşima'dan yayılan radyasyonu takiben, okyanus akıntıları, atmosferik akımlar, okyanuslar ve havadaki faunanın yer değiştirışı ölçülebilir ve arkeolojik metotlar, sanki antik ticaret yolları araştırılıyormuşçasına tüm bunlar üzerinde uygulanabilir. Eğer insan eylemi okyanus akıntılarını (örn. Gulfstream) etkileyebilecek güçte ise, 'doğa'nın kendisi arkeolojinin bir nesnesidir.

İnsanın dünya üzerinde geçirdiği yaşam süresi, zaman ölçeklerini kavrayabilmesini zorlaştırır. En iyi ihtimalle, hatırlanamayacak kadar eski olan zaman ve insanlığın sonunu getirecek olan kıyamet zamanı aynı anda selamlanabilir (Walter Benjamin). En kötüsü bireysel zenginliğin (ve gücün) birikiminden ortaya çıkar, yani mümkün gözüken geçici bir ölümsüzlük hissi. Bildiğimiz şekliyle tarih kendisini döngüsel olarak bu tip 'güçlü' erkeklerin amellerine fazlasıyla bulaştırmış durumda. Hem varlık hem de yoksulluk kişinin gelecek ve insanlık imgelemine yozlaştırır. Umut, insan varoluşundan bağımsız olarak bu

In “Entangled”, Ian Hodder gives a complex account of human entanglement with things. This is a way of dialectical thinking that links the invention of the wheel to the car made out of several thousand parts, and all related artifices. For an archaeologist of a Neolithic settlement, it is a way of bridging the gap between human pre-history and Das Kapital. In this sense, unearthing the material culture gives precedence to materiality over ‘representation’. In “Leopard’s Tale”, a detailed account of the excavation at Çatalhöyük, the author very cautiously suggests possible interpretations of ‘patterns’ (of burial, wall paintings, bones of wild animals, etc.) and of possible social stratification in an otherwise apparently egalitarian society.

Then, how should we comprehend the past, the present and the future? Before anything else, human ‘entanglements’ suggest a scale of time. These may range from life cycles of all things in biosphere; decay and regeneration, to the material world of our own making. The production of waste and waste depositing is as old as the sedentary life on earth, more than 12.000 years. The cycle of manufacture, use, decay and discarding of all things human-made is of great interest for an archaeologist, ie. anything touched and transformed by the human hand, be it a bone fragment or a stone tool. The degree of this transformation and the knowledge associated with it gradually increase throughout the past, as types of materials and tools of production diversify. As in entropy, higher the entanglement in production of human lives, more the possibility of imminent runaway system collapse.

So, it is necessary to think of ‘place’ ‘space’ and ‘environment’ in historical/archaeological terms. Living in Turkey, archaeology becomes a special field in which space unfolds. In this case, prehistory, rather than classical sites, gains importance. The Neolithic sites in Anatolia, situated in between many millenia of hunting and gathering, and centuries of written history appear to be the turning point in sedentary human communities, settlements that contain kernels of the city and thus civilization as we know it. So are the sites in northern Syria and Iraq that are today devastated by war. Their (pre)history is intertwined with peoples living on or around these sites for millenia, regardless of race, nationality, culture, etc., in other words it is continuous in regard to the fate of the peoples. This history is also written in the seeds and crops that come to this date.

The degree of entanglement shows itself when things go wrong. But then, what is the scale of the entanglement? Was living in the remote past much more simple? As Ian Hodder asks, does the overall slow rate of change in deep prehistory mean that these humans could copy but not make things anew? Creativity and invention as understood in our time gives an extremely accelerated

topraklar ve okyanuslarda yaşamakta olan her canlının gelecek kurtuluşunda yatmaktadır.

Entangled [Dolaşık] adlı kitabında Ian Hodder, insanın şeylerle olan dolanmışlığının kompleks hikâyesini anlatır. Bu, tekerleğin icadını birkaç bin parçadan oluşan otomobil ile birbirine bağlayan diyalektik bir düşünme biçimidir. Neolitik çağa ait bir yerleşim yerini araştıran bir arkeolog için bu; tarih öncesi insanlık ve Kapital arasındaki boşluğu dolduracak bir çeşit köprü kurma yöntemi. Bu açıdan materyal kültürü ortaya çıkarmak, maddeselliği ‘temsiliyet’in üzerinde tutuyor. Çatalhöyük kazısının a yırtılı bir kaydı niteliğinde olan Leopard’s Tale [Leoparın Öyküsü] adlı kitabında ise Hodder oldukça dikkatli bir şekilde, çeşitli motiflere (evlerin içindeki insan mezarları, duvar resimleri, yaban hayvanı kemikleri vs.) ve görünürde eşitlikçi olan bir toplumun muhtemel tabakalaşmalarına dair yorumlar öneriyor.

Öyleyse geçmişi, günümüzü ve geleceği nasıl algılamalıyız? Her şeyden önce insan ‘dolaşıklıkları’ bir zaman ölçeğine atıfta bulunur. Bunlar biyosfer içerisinde yaşayan tüm canlıların yaşam döngüsüne; yani çürüme ve yenilenmeden kendi yarattığımız maddesel dünyaya kadar uzanan bir çeşitlilik gösterir. Atık üretimi ve depolanması, dünya üzerinde 12.000 yıldan uzun bir süredir mevcut olan yerleşik hayat kadar eskiye dayanmaktadır. İnsan yapımı olan herşeyin sahip olduğu üretim, kullanım, atılma ve çürüme döngüsü; yani insan tarafından temas edilmiş veya dönüştürülmüş herhangi bir şey (bu bir kemik parçası da olabilir, bir taş alet de), bir arkeoloğun ilgisini çeker. Bu dönüşümün derecesi ve bununla bağlantılı bilgi ise, malzeme türlerinin ve üretilen araçların çeşitlilik göstermesi sebebiyle, geçmiş zaman boyunca kademeli bir artış gösterir. Entropide de olduğu gibi, insan yaşamının ürettiği dolaşıklık ne kadar fazla olursa, sistemin kaçak yapıp tümünden çökme ihtimali de o kadar artar.

O zaman ‘mekân’, ‘boşluk’ ve ‘çevre’ kavramlarının tarihsel/arkeolojik terimler altında düşünülmesi gerekli. Türkiye’de arkeoloji, mekânın kendini gözler önüne sermesinin bir biçimi olur. Bu açıdan, klasik dönem kazı alanlarından ziyade tarihöncesi dönemin önem kazanmasını bekleriz. Binlerce yıl süren avcılık ve toplayıcılığın ve yüzyıllar sürmüş olan yazılı tarihin ortasında duran Anadolu’nun Neolitik alanları, yerleşik insan toplulukları açısından bir dönüm noktası olarak gözüküyor; bu yerleşimler bizim bildiğimiz anlamıyla şehrin ve medeniyetin ilk tohumlarını taşıyor. Bu durum, bugün savaşın harap ettiği Suriye ve Irak’ta yer alan kazı alanları için de geçerli. Bu bölgelerin tarihi (ve tarihöncesi), binyıllardır bu yörelerde ırk, kültür, milliyet fark etmeksizin yaşamış olan insanlar ile iç içedir. Bir anlamda insanların kaderiyle süreklilik gösterir. Bu tarih aynı zamanda bugüne kadar gelmiş olan tohumlarda ve ekinlerde de yazılıdır.

perception of ‘progress’ leading towards the end of the biosphere as we know it. Around 376 generations separate us and the people of Çatalhöyük. Within around 50 generations that dwelt in this Neolithic “town” from around 7200 to 6000 BC, change had been very slow as perceived from 21st century. But, it may not be very surprising for the archaeologist to observe that a rather small shift in burial patterns may take many centuries, while practices of building and re-building of the houses repeat themselves for a millenium. Together with the cycles of nature and animals that represent a mythical world, it is the objects that people collect, produce and surround themselves that lead to a sedentary life. These objects, including human burials inside the houses time after time, transfer the mythic powers and assurances as they are inherited throughout the generations.

Through consumption, the object becomes ephemeral. For quite a long time, the life-span of things that relate to one’s memory have shorter lives, gradually, coming up to present. Meanwhile, the recognition of the gap that exists between the time of production and use of an object, and its reappearance baffles the mind. While most people may be oblivious to fossil records, any human made object that resurfaces after a length of time relates the observer to the anonymous artist of the past. But then, this gap may be as short as a human’s lifespan. Through the galleries of the museum, awe and fascination are divested from the comprehension of time past. It is mostly for the scholar to mentally re-constitute a material-cultural context for the life of an object.

The past reassures our human instincts. Simply re-imagining human life many millenia ago makes one question various aspects of human dependencies. To know that many different communities have lived on this land in vastly different social reations, support systems and organization of daily life make us think once more on the nature of ‘imagined communities’ along ethnic and national lines. Affinities and relations based on a common language also call for an archaeology of cultural traits. In this sense, words as ‘archaeological objects’ call for an investigation into their past life. The human-human dependencies are facilitated through the use of language, not as a system of signification but as a ‘thing’. Etymology of words, even though going back only to written records of phonetic writing, help bridge the gap between communities, between the past and the now. We can assume that the cultural significance afforded to a vital crop 10.000 years ago have resonances today for a peasant, even when it is impossible to trace back in spoken language. This, we can deduce from a continuity of many generations bound to earth.

But then, language and thus the human imagination appear inadequate to comprehend the time before history. Biblical conception of time relate history of life, material earth and endless space to divine creation

Dolaşıklığın derecesi, bir şeyler yanlış gittiği zaman kendisini gösterir. Ancak yine de, bunun ölçüsü nedir? Kadim zamanlarda yaşamak çok daha kolay mıydı? Ian Hodder’in da sorduğu üzere; kadim tarihöncesinde değişimin genel bağlamda yavaş olan hızı, bu insanların bir şeyleri kopyalayabildiğini, ancak yeni şeyler üretemediklerini mi gösteriyor? Zamanımızda algılandıkları biçimleri ile yaratıcılık ve icat, bildiğimiz hâliyle biyosferin sonuna doğru yol alan aşırı hızlandırılmış bir ‘ilerleme’ye işaret ediyor. Yaklaşık 376 kuşak, bizleri ve Çatalhöyük insanlarını birbirinden ayırıyor. Bu ‘Neolitik şehir’i milattan önce 7200 yılından 6000 yılına kadar mesken edinen ortalama 50 kuşak içerisindeki değişim, 21. Yüzyıldan doğru bakıldığında çok yavaş görünür. Ancak evlerin inşa ve yeniden inşa süreçleri bin yıl boyunca kendilerini tekrar ederken, örneğin ölülerin gömülme motiflerinde küçük bir değişimin yaşanmasının yüzyıllar olmasını gözlemlemek arkeologlar için çok da şaşırtıcı olmayabilir. İnsanlar, doğanın döngüleri ve efsanevi dünyayı temsil eden hayvanlar ile birlikte kendilerine yerleşik hayata geçmenin yolunu açacak nesnelere topluyor, üretiyor ve çevrelerini bu nesnelere donatıyorlar. Evlerin içine gömülen bedenleri de içeren bu nesnelere, kuşaklar boyunca miras bırakıldıkça efsanevi güçlerini ve güvencelerini aktarıyorlar.

Nesne, tüketildikçe uçucu bir hâl alıyor. Bugüne kadar gelen süreçte, oldukça uzun süreler kişinin hafızası ile ilişkili olan şeylerin ömrü kısalıyor. Bu esnada, üretim süreci ile bir nesnenin kullanımı ve yeniden ortaya çıkması arasında var olan uçurumun idrak edilmesi, zihinleri şaşkına çeviriyor. Pek çok insan fosillere ilgisiz kalabiliyorken, belli bir zaman dilimi sonrasında yeniden yüzeye çıkan herhangi bir insan yapımı nesne, gözlemci ile geçmişi isimsiz bir sanatçısını birbirine bağlıyor. Yine de bu uçurumun, bir insanın ömrü kadar kısa olması da mümkün. Geçmiş zamanı kavramak, müzelerin sergi salonları aracılığıyla, huşu ve büyülenme hislerinden mahrum bırakılıyor. Bir nesnenin ömrünün materyal-kültürel bağlamını zihnen yeniden oluşturmak ise büyük oranda uzmanların görevi oluyor.

Geçmiş, insan içgüdülerimizin güvencesi olur. Bin yıllar öncesinin insan yaşamını basitçe yeniden düşünmek, kişinin insan bağımlılıklarının çeşitli yönlerini sorgulamasına sebep olur. Oldukça farklı sosyal ilişkilere sahip pek çok farklı topluluğun bu toprakta yaşadığını bilmek, etnik ve milli hatlar ile birlikte ‘hayali cemaatlerin’ doğasını bir kez daha düşünmemizi sağlar. Ortak bir dile dayanan akrabalık ve ilişkiler aynı zamanda kültürel özelliklerin bir arkeolojisini gerektirir. Bu bağlamda, ‘arkeolojik nesnelere’ olan kelimelerin geçmiş yaşamlarına yöneltmiş bir soruşturma gerekir. İnsan-insan bağımlılıkları dil aracılığıyla, bir işaretler sistemi değil bir ‘şey’ olarak vücut bulur. Kelimeler etimolojisi yalnızca fonetik yazı kaynaklarının üretildiği döneme dayansa da, topluluklar arasında ve geçmiş ile günümüz arasında oluşan uçumun arasında bir köprü kurulmasına

ever present in universe. Its language and concepts roam as the timeless, unchanging truth set, obvious to a true believer. Within this, there is little space for the symbiotic comprehension of humankind with the rest of the biosphere, mineral earth and the universe. This is how a biblical imagination differs from the indegenous conception of one’s place in the universe that comes close to regard life and time in tune with rest of the living world. For a true believer, the brief stay on earth is the interval between the immaculate creation of the soul and and its afterlife. Whereas for the indegenous concept of the supernatural, human life is intertwined with the rest of the living world in which humans, nominally, are just one other being that roam the earth. If man gave name to all the animals in the beginning as god’s creation, this was to set them apart from one privileged being. When animals, rocks and stones and people share the same names, their fate becomes one. The pagan conception transcends not the afterlife, but by being animal, it transcends here and now.

Meanwhile, scientific lexicon that designates the 4.5 billion years of the earth in geology refers to ancient mythology. Toponymy for earth’s surface in flux from time immemorial attempts to imagine a time where every event was mysterious and cataclysmic in human terms. The Pangaea on which we dwell is still in motion.The ongoing transformations and flux are barely visible to human temporality as of now, except what we observe in the biosphere. From single cells to complex organisms, tracing the change brings millions, if not billions, of years in close proximity to human perception. Today, we may liken the extremely accelerated extinction of life forms that unfold within human scale, to the compression of space-time in observing accelerated sub-atomic particles. In this sense, 10 to minus nine seconds that a new particle makes itself manifest after collision is akin to observing a species go extinct during one’s stay on earth. Besides the numerical marking of time, we are incapable of communicating concepts of temporality. But then, as Timothy Morton suggests, time and space may not be the empty containers filled in by things, but those which “happen” among the symbiotic relations between objects.

In “Ecology without Nature”, Timothy Morton traces back the gap in between the self and what we call ‘Nature’ out there, to Romanticism, that is the emergence of a consumerist culture. In this sense, consumption relates to a material world (ie. Nature) as well as an aesthetic consumption of this unbridgeable gap between the subject and the object. In other words, ‘nature writing’ aspires to an immersion of the self in nature, being one with the ‘environment’.

Are we a part of the natural world? If one refers to the author’s next two books, namely “The Ecological Thought” and “Hyperobjects”, one can sense an

yardımcı olur. Tarihi 10.000 yıl öncesine dayanan ve hayatı önem taşıyan bir ekine verilen kültürel değer, sözlü dilde izini sürmek her ne kadar imkânsız olsa da, günümüzde yaşayan bir çiftçinin hayatında yankıları vardır. Bunun çıkarımını, yerküreye mecbur olan pek çok neslin devamlılığından yapabiliriz.

Ancak öte yandan, dil ve dolayısıyla da insan hayal gücü, tarihten önceki zamanı algılamak için yetersiz görünür. İncil’deki anlamıyla zaman kavramı, yaşamın tarihi, materyal dünya ve sonsuz boşluktan, evrende her daim var olmuş olan kutsal yaratılış ile bağlantılıdır. Bu zaman anlayışının dili ve kavramları, sadık bir imanlı için aşikar olan zamansız, değişmez bir dizi gerçeklik olarak ortalıkta gezinirler. Bunun içerisinde, canlıların, yerkürenin ve evrenin geri kalanı ile birlikte insanlığın simbiyotik ilişkisi içinde algılanması için oldukça küçük bir alan vardır. Bu, kutsal kitaptaki hayal gücünün, yerli-toprağa bağlı halkların anlayışıyla nasıl ayrıştığını gösterir. Sadık bir imanlı için dünyada geçirilen bu kısa ve öz zaman, lekesez yaratılan ruh ve ruhun ölümden sonraki yaşamı arasındaki mesafeden ibarettir. Oysa pagan doğaüstü kavramında, içerisinde barınan insanın dünya üzerinde gezinen başka bir canlı olarak görüldüğü canlılar alemi ile insan yaşamı iç içe geçmiştir. Eğer insan en başında tüm canlıları Tanrı’nın yarattıkları olarak adlandırdı ise, bu onu tek ve diğer bütün canlılardan ayrıcalıklı kılmak içindi. Hayvanlar, kayalar ve taşlar ve aynı zamanda da insanlar aynı isimleri taşıdığı anda, kaderleri de ortak olur. Pagan anlayış ölümden sonraki hayatın ötesine geçmez, ancak bir ‘hayvan oluş’ yoluyla mekanın ve şimdinin ötesine geçer.

Bu esnada, jeolojide dünyanın 4.5 milyarlık yaşını belirleyen bilimsel veri sözlüğü, antik mitolojiye atıfta bulunur. Dünyanın yüzeyine dair toponomi, hatırlanmayacak kadar eski bir zamandan beri bütün olayların insan algısı içerisinde gizemli ve tufanlarla dolu olduğu bir zamanı hayal eder. Üzerinde barındığımız Pangaea, hâlâ hareket halindedir. Süregitmekte olan dönüşüm ve değişimler, biyosferde gözlemleyebildiğimiz kadarı dışında, şu anda da olduğu gibi insanın kısa yaşamında zar zor görünürler. Tek hücrelilerden karmaşık organizmalara kadar evrimi izlemek, milyarlarca değilse bile milyonlarca yılı insan algısına yaklaştırır. Bugün çeşitli yaşam biçimlerinin gittikçe hızlanmakta olan yok oluşlarını, hızlandırılmış atom altı parçacıkların gözlemlenişi sırasında ortaya çıkan zaman-mekânın sıkıştırılmasına benzetebiliriz. Bu anlamda, CERN’deki çarpışma sonrasında 10 üzeri eksi 9 saniye süresinde bir parçacığın kendini göstermesi, kişinin yaşam süresi içinde bir türün daha dünyadan yok oluşuna benzetilebilir. Zamanı numaralandırmak dışında geçiciliğe dair kavramları dile getirmek konusunda yetersiziz. Yine de, Timothy Morton’ın da önerdiği üzere; zaman ve mekan, içleri bir şeyler ile doldurulan boş kaplar değil, nesnelere arasında kurulan simbiyotik ilişkiler arasında “meydana gelen”lerdir.

embeddedness in nature, albeit as a critique of the environmental movements (and writing) of the past century and beyond. That is, we humans are inextricably embedded on earth and the biosphere that has been radically shaped by us. Anthropocene suggests the time that ‘hyperobjects’ (ie. nuclear radiation, global warming, plastic pollution and others) are an essential part of the earth systems for quite a long time. If it is impossible to talk about ‘pristine nature’ untouched by human intervention, then we are deeply embedded and are an essential part of this ‘nature’ that used to exist ‘out there’. In other words, for quite a while nature was historical and this history is written by us. In this sense, ecological critique has to shift focus and refer to a new reality. But how? Again, as in left-progressive movements of the recent past, we are confronted with a dichotomy: there are emergencies (ie. deterioration of one’s immediate livelihood, locally) that must be countered with environmental activism urgently and in an organized way, and then there is the need to define the problem and set the goals, globally. The two are not exclusive of each other, but the task involves a radical change in our understanding of ‘civilization’ (ie. ‘human nature’).

In regard to the idea of a civilization, we can say we are deeply immersed in a twofold spiral that drags us into the abyss, into an expected doom. One of these is the ‘faith’, a transcendent belief in a promised paradise after this life, which comes in the form of an outstandingly beautiful ‘nature’. For a true believer, God’s creations on this earth are only a preview of the things to come in afterlife. On the complementary side of the spiral, both for believers and non-believers, is the joys of material (and immaterial) consumption on this earth. Capitalism’s success was to fit these two in one big shiny package, reinforcing one with the other. If you were a hard working, smart (individual) entrepreneur, you could have the best of the both worlds. Late (global) capitalism delivers this promise across the entire globe, and on a small planet with finite resources, prepares the end in a form of an orgy.

So, how did the human race end up here? The coming catastrophe has two interlinked aspects. The first is the path that human civilization have taken since the introduction of agriculture and settled life based on the surplus beyond human need. “Dark Ecology” according to Timothy Morton “...traces the ecological crisis to a logistical “program” that has been running unquestioned since the Neolithic.”

Could it have been a totally different history? Imagination that can overrule the acceptance of fate can dream otherwise. The linear narration of the advancement of human race in retrospect refer much to the unchanging human comprehension of domination and survival. In this sense, the critical turning points in historical narrative act as thresholds in mastery and domination, over nature and masses.

Timothy Morton ‘Ecology without Nature’ (Doğasız Ekoloji) isimli kitabında ‘benlik’ ve ‘dışarıdaki doğa’ arasındaki mesafenin izini Romantik Dönem’e, yani tüketim kültürünün başlangıcına doğru sürüyor. Bu anlamda tüketim, maddesel bir dünyanın (ör. doğa’nın) tüketilmesine işaret ettiği gibi, aynı zamanda özne ve nesne arasındaki kapanmayan mesafenin estetik olarak tüketimini de içeriyor. Bu cümleden olarak ‘doğayı yazmak’, tabiatın içine gömülmeyi, ‘çevre’ ile bir olmayı talep ediyor.

Bizler doğal yaşamın bir parçası mıyız? Eğer yazarın daha sonra yayımlanmış olan The Ecological Thought [Ekolojik Düşünce] ve Hyperobjects [Hiperobjeler] adlı kitaplarına bakılırsa, her ne kadar geçmiş yüzyıl ve öncesinin çevreci hareketlerine (ve yazılarına) bir eleştiri niteliği taşısa da, bir tür doğaya gömülmüştük hissini sezebiliriz. Yani biz insanlar, yine bizler tarafından kökten değiştirilen bu toprak ve canlı yaşamı içerisinde ayrılmaz bir biçimde gömülmüş durumdayız. Antroposen, nükleer radyasyon, küresel iklim krizi, plastik kirliliği ve benzeri ‘hiperobjelerin’ dünya sistemlerinin uzunca bir süredir bir parçası olduğu bir zamanı anlatır. Eğer insan tarafından müdahale edilmemiş ‘saf doğadan’ bahsetmek mümkün değilse, bizler bir zamanlar ‘oralarda bir yerde’ var olmuş olan bu ‘Doğa’nın derinlemesine içine gömülmüş durumdayız ve aynı zamanda da onun hayatı bir parçasıyız demektir. Diğer bir deyişle, doğa oldukça uzun bir süredir tarihseldi, ve bu tarih bizler tarafından yazılmıştı. Bu açıdan, ekolojik eleştiri odağını başka bir yöne kaydırmak ve yeni bir gerçekliğe atıfta bulunmak zorunda. Peki ama nasıl? Bir ikilem ile karşı karşıyayız. Bir yandan aynı yakın geçmişin sol-ilerici hareketlerinin yüzleştiği gibi ‘acil eylem planları’ gerektiren olağanüstü haller var: Yaşam alanlarının yerel savunmalarını örgütlemek gerekiyor. Öte yandan da sorunu küresel olarak tanımlayıp hedefler koymak gerek. Bu ikisi birbirini tamamen dışlamasa da ‘medeniyet’ten (insan doğası) ne anladığımızı radikal olarak dönüştürmek gerektiğini düşünebiliriz.

Medeniyet fikrini düşündüğümüzde, bir girdabın, ikili bir sarmalın tam içinde sonsuz derinliklere, bekleyen felakete ve sona doğru hızla çekildiğimizi söylemek mümkün. Bu sarmalın kollarından bir tanesi ‘iman’ ile ilgili: yani öteki hayatta eşi görülmemiş güzellikte bir ‘doğa parçası’ olarak bekleyen bir cennete olan aşkın(cı) inanç. Bu bakımdan imanı tam bir kişi için tanrının bu dünyada yarattığı güzellikler sadece bir ön izlemekten ibaret olabilir. Bunu imanlı ve az imanlı herkes için tamamlayan diğer kol ise bu dünyada maddesel (ve maddesel olmayan) her türlü tüketimin vadettiği haz. Kapitalizmin başarısı bu ikili sarmalı harmanlayıp parlak, albenili bir pakete koymasına gibi görünüyor. Eğer çalışkan, uyanık, (bireyci) bir girişimci iseniz her iki dünyanın nimetleri de sizin olabilir. Geç (küresel) kapitalizm ise bu vaadi küçük ve kaynakları sınırlı bir gezegenin yüzeyine yayıyor, beklenen sonu bir bayram havasında hazırlıyor.

Now, both the chances of survival in the face of the sixth extinction and the prospects of emancipation facing corporate oligarchy and oppressive state seem to intertwine. The individual subject is caught in floodlight, motionless, seconds before turning into a roadkill and be swept away. On one hand, one senses his/her complicity and entanglement in the deadly cycle of production, of life and everything else. This lethal cycle of ‘progress’ in civilized world, as it is, is also the driving force of the coming extinction. Immaterial labor, in its dissemination and affects, contributes to this frenzy towards the end. Artist’s gesture, if not a revelation of this frenzy, appear as the futile attempt at emancipation.

If civilized world has prepared its own demise, then how can an individual morally reflect on this? First, it is one thing to say that nature have no specific purpose, no goal to project into the future. So, if the biosphere is a kind of experiment that gradually got immensely complex, with wide ranging dependencies and symbiotic webs, one can deduce that a similar (but different) life on the planet is a possibility long after the current extinction. But this is not science fiction, not a guesswork directed to the future, since the planet itself is one record of how everything has evolved in the past. At present, only for a novice the next trajectory of life on earth can be very exciting to guess.

But then it is something else to assert that nature does not exist outside human consciousness, that anthropocentrism dominates the the idea of kinship with everything alive. This can extend into outer space in search of close encounters with intelligent forms in the universe. The objects sent into outer space as proof of human achievement (poems, musical pieces, etc.) in the hope of reaching across the universe attests to this. So are the buried ‘time capsules’ in the deepest recesses of earth, to be discovered one day by intelligent beings. Unfortunately, these depths also hold the spent nuclear fuel. So, should one’s sympathy be with highest achievements in art and human culture on the eve of destruction? Or should we, as fellow dwellers on earth, lament the agony and extinction of all living entities?

In this sense, the term ‘future generations’ (for which we should not be leaving an uninhabitable world) can be as anthropocentric as the love for ‘nature’ out there. Wars had wiped off the future-generations-to-come since time immemorial, and it still does, as did famine and disease. To talk of the future mostly in human existence and wellbeing is possibly another kind of speciesism. But as of now, the impact of climate crisis replicates colonialism of past several centuries, with the former colonies facing direct implications and strain through severe weather, draught and loss of habitation, due to extreme carbon footprint of former colonists. So, how do we believe in the future of the human race? What are the achievements of civilization as we know it? What makes the human imagination tick in the darkest hour?

Peki insan ırkı nasıl bu noktaya geldi? Yaklaşan facianın birbirine bağlı olan iki yönü var. Bunlardan ilki, insan medeniyetinin üretim fazlasının insan ihtiyacından üstte tutulduğu tarımın ve yerleşik hayatın başlamasından itibaren izlemeyi seçtiği yoldur. Timothy Morton’a göre “Dark Ecology” yani “Karanlık Ekoloji”de, ekolojik kriz “... Neolitik çağdan beri sorgulanmadan süregelmekte olan lojistik bir ‘program’...” ile ilişkilendir.

Peki tamamıyla farklı bir tarih mümkün olabilir miydi? Kaderin kabul edilmesini alaşağı edebilen hayal gücü, aksini düşünüyor. Geçmişe bakıldığında, insan ırkının gösterdiği gelişimi ele alan çizgisel anlatım, insanın değişmeyen hakimiyet ve hayatta kalma algısına atıf yapar. Bu bakımdan, tarihsel anlatımda yer alan kritik dönüm noktaları, doğa ve kitlelerin üzerinde efendilik ve hakimiyet için birer eşik görevi görürler.

Şimdi ise, altıncı yok oluş ile karşı karşıya olduğumuz bu dönemde, hayatta kalma şansı ile çokuluslu şirket oligarşisi ve baskıcı devlet ile yüz yüze kalan özgürleşme olanakları iç içe geçmiş gibi görünüyor. Bireysel özne, bir asfalt leşine dönüşerek süpürülüp atılmadan saniyeler önce, farların ışığına yakalanıp etkisiz hale getirilmiş durumda. Bir taraftan insan üretim, yaşam ve geri kalan her şeyin oluşturduğu bu ölümcül döngü ile olan kendi dolaşıklığını hissediyor. Medeni dünyadaki ‘ilerleme’nin bu ölümcül döngüsü, bu haliyle aynı zamanda da yaklaşmakta olan yok oluşun itici gücü. Sahip olduğu yayılma ve etkiler ile de gayri-maddi emek, sona doğru uzanan bu yoldaki çılgınlığa katkıda bulunuyor. Sanatçının eylemi ise, eğer bu çılgınlığı açığa çıkarmıyorsa, özgürleşme uğruna yapılmış beyhude bir girişim gibi görünüyor.

Eğer medeni dünya kendi ölümünü hazırladıysa, birey buna dair nasıl bir ahlaki tavır üretebilir? Öncelikle, doğanın özgül bir amacının ve geleceğe uzanacak herhangi bir hedefinin olmadığı söylenebilir. Eğer biyosfer çok çeşitli bağımlılıklar ve simbiyotik ağlar ile gitgide çok daha karmaşık bir hale gelen bir deney ise; gezegen üzerindeki benzer (ancak farklı) başka bir hayatın, bugünkü yok oluştan uzun zaman sonra gerçekleşmesinin mümkün olduğu çıkarımı yapılabilir. Ancak bu bilimkurgu, veya geleceğe yönelik bir varsayım değil, zira gezegenin kendisi geçmişte her şeyin nasıl evriildiğinin bir kaydı niteliğinde. Günümüzde, yeryüzündeki hayatın gelecekteki yürümesini tahmin etmeye çalışmak ancak bir çaylak için heyecan verici olabilir.

Öte yandan, doğanın insan farkındalığının dışında var olmadığını, antroposentrizmin yani insan merkezliliğinin yaşayan her şeyle birlikte akrabalık fikrine de hükmettiğini söylemek başka bir şeydir. Bu bakış açısı, uzay boşluğuna da ulaşarak evrendeki akıllı yaşam biçimleri ile yakın temaslarda bulunabilme çabamızı da içine alacak şekilde genişleyebilir. Tıpkı akıllı yaşam biçimleri tarafından bir gün keşfedilmek üzere yerkürenin en derin girintilerine

Perhaps, with the climate crisis and the possibility of a catastrophe in near future, the lay person for the first time has ‘externalized’ her own existence in regard to the rest of life. To realize that humankind is an agent of such destructive global force strains one’s bonds with fellow beings. On the thin line in between a mere bystander and a real culprit, one turns inward to understand her role in such a devastation. The diffusion of responsibility among millions of actors, producers, consumers and of course the directors, is as complex a system as Gaia itself, with endless feedback loops, ideologies, struggles and failures.

At the same time, the ‘externalities’ in the logic of production at large comes a full circle to regard humankind as negligable, like a death wish, something capitalism never agreed to accept.

How to assess the the sixth extinction in one’s immediate environment? As I look around, what is called the ‘nature’ appear to be unchanged. This means that the visible signs of the death of nature are not immediately out there for the lay person to comprehend. Meanwhile, what comes in as the result of scientific research contain all alarming evidence, from death of insects and bees to extinction of once visible animals living outside the borders of the city. In the very material conditions that belong to people making a living off the land, the signs are already there that are invisible to a city dweller. At sea, the extinction is obviously apparent for a skin diver for five decades. For a bird watcher as well. But most of the time, the news of the coming catastrophe is mediated through scientific research, which has an effect similar to the news of a death of an old acquaintance. The zoos and nature documentaries have already lost their appeal. In this instance, one should feel as alone as a caged animal, with all plants and animals and things viewing homo sapiens as the lone and miserable entity on a small planet.

If the signs are not readily visible, then images can only act as metaphors. What is seen thus refer to all that has gone extinct within countless dependencies in a chain reaction, what is ‘not there’. The bush refers to all vanished birdsong, the tree to the bees and insects in absentia. Then we can reverse the anthropocentric-philosophical dilemma: if non-human beings witnessed the falling of the tree...

In writing of history since Braudel, different temporalities (that of geological, climactic; of social and economic; and of events) obviously sidelined the memory of the earthbound humans, which are categorically called peasants or indigenous groups, unless this collective memory is somehow recorded. In this sense, perhaps one tends to glorify the wisdom that is attributed to the knowledge transferred through generations of people working on land, hunting or gathering. For them, one

gömülen ‘zaman kapsüllerinde’ de olduğu gibi, insan başarısının kanıtları olarak evrenin öteki ucuna ulaşabilme umuduyla uzay boşluğuna yollanan nesnelere (şiiirler, müzik vs.) de bunu onaylar nitelikte. Ne yazık ki, dünyanın derinliklerindeki girintiler insan tarafından kullanılmış nükleer yakıt atıklarına da ev sahipliği yapıyor. Öyleyse, birey, yok olmanın bu denli eşliğindeyken en ‘büyük’ insani başarılar mı sempati duymalıdır? Yoksa dünyanın ortak sakinleri olarak bizler, yaşayan tüm varlıkların can çekişmesinin ve yok olmasının ardından ağıtlar mı yakmalıyız?

Bu açıdan, (kendilerine yaşama elverişsiz bir dünya bırakmamamız gereken) ‘gelecek nesiller’ kavramı, en az oralarda bir yerlerde var olan ‘doğa’ sevgisi kadar antroposentrik, yani insan odaklı olabilir. Tıpkı kıtlık ve hastalıklar gibi savaşlar da çok eski zamanlardan beri gelecek nesilleri yok etti, ve hala da ediyor. Gelecekte bahsederken yalnızca insan varoluşu ve refahı kavramlarını ele almak başka bir biçimde türcülük oluyor. Ancak şu an, eski sömürgelerin maruz kaldığı kuraklık ve habitat kaybı gösteriyor ki, eski sömürgecilerin yarattığı aşırı karbon salımları sebebiyle meydana gelen etkiler ve gerilim sebebiyle iklim krizi, geçmiş sömürgeciliğin yerini aldı. Öyleyse insan ırkının geleceğine nasıl inanabiliriz? Bildiğimiz şekli ile medeniyetin başarısı nedir? İnsanın hayal gücünün, en karanlık zamanlarda harekete geçmesine sebep olan nedir? .

EK: Geçmiş ile ilgili düşünürken insan kelimelerin birer nesne olarak arkeolojisini yapabileceği bir Thesaurus (hazine sandığı) kazısına özeniyor. Diller arasındaki ses ilişkileri ve başkalaşımın zengin bir zihinsel egzersize olanak sağlar ve kökleri karanlıkta kalmış olan ‘yalancı obje’leri hayal edebilmeyi mümkün kılar. Bu çalışmanın geleceği, ilerki sayfalarda başlatılan böylesi bir denemeyi içerir...

assumes that nature and climate was never an externality in the production of their lives, socially and economically, and that more recently modern technology had placed a wedge in between this continuous memory and the earth. On the flipside, we can count the recognition of land as the fictitious commodity (Polanyi) that contributed to the deterioration of one's relation to nature and environment: The struggles for ecological justice repeatedly stress the indispensable role of the commons. But then, how to explain the millenia of exploitation (and destruction) of land, forest and waters by people even in times that these were not private property? If Easter Island is frequently taken as a simulation of the case where finite resources of an isolated planet are stressed to their limits, then one is convinced that the introduction of human species to the immensely complex web of life is an anomaly, a mutation gone wrong.

...

BIBLIOGRAPHY

Walter Benjamin. Illuminations. Schocken Books, New York 1969

Gordon Childe. What Happened in History. Penguin Books, Middlesex 1964

Ian Hodder. Entangled. Wiley-Blackwell, Sussex 2012

I. Hodder. Çatalhöyük: The Leopard's Tale. Thames and Hudson, London 2006

Bruno Latour. Facing Gaia: Eight Lectures on the New Climatic Regime. Polity Press, Cambridge UK 2017

Timothy Morton. Ecology without Nature: Rethinking Environmental Aesthetics. Harvard University Press, Cambridge and London 2007

T. Morton. Realist Magic: Objects, Ontology, Causality. Open Humanities Press, Ann Harbor 2013

T. Morton. The Ecological Thought. Harvard University Press, Cambridge Mass. and London 2012

T. Morton. Hyperobjects: Philosophy and Ecology after the End of the World. Un. Of Minnesota Press, 2013

T. Morton. Being Ecological. MIT Press, Cambridge Mass. 2018

T. Morton. Dark Ecology: For a Logic of Future Existence. Columbia Un. Press, New York 2016

Andrew Shryock and Daniel Lord Smail, eds. Deep History: The Architecture of Past and Present. Un of California Press, Berkeley 2011

Roget's Thesaurus. Susan M. Lloyd, ed. Longman, Essex 1982

NOTE: In thinking about the past, one is tempted to excavate the Thesaurus (a treasure chest) for a possible archaeology of words as objects. Sonic affinities and transmutations of words among languages make possible to imagine pseudo objecthood whose origins are in the dark. As it is, except for the onomatopoeia, the origin of words as sound may reside somewhere in the cosmic unconscious. Without anthropocentric references, one can imagine the existence of sound bytes in cosmos from time immemorial. One can claim that phonetic kinship of words refers to a time before writing in deep history. With a stretch of imagination, the human physiology of producing sounds, instead of being a privileged position, relates humankind to all other sentient beings in this deep time. The mimetic capacity of language, as in other systems of representation, enables us to hear sounds reflected from the walls of the cave, long before the language tree began to take shape...

past, simple

abysmal The past is like the crystal clear waters of the Aegean that I have left behind, transparent, shimmering towards the deepest blue color. Nothing mysterious, all revealing at once. The future is abysmal, not because it frightens me, not that I am able to mourn future of humankind. I can feel sad about the disappearance of moments that I feel alive, with fellow beings, but even that is beyond my foreseeable future.

acute/akut is the loneliness that I feel, surrounded by
objects watching me

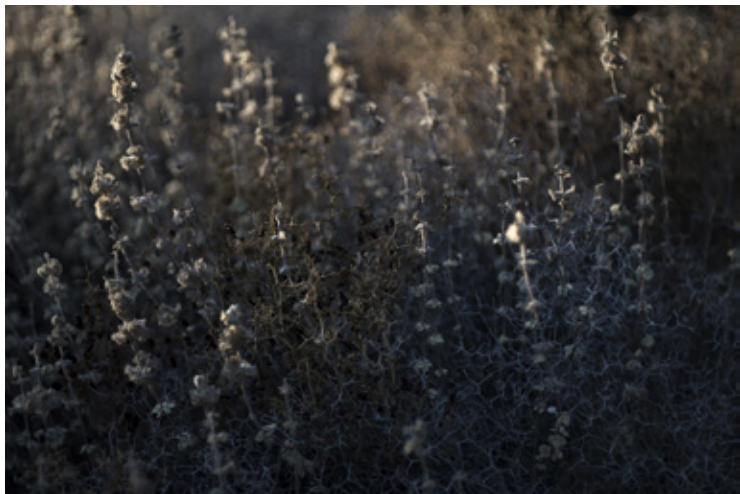

aphasia/afazi non-humans are at a loss of words in sight
of the tower of babel, even the birds...

apostate/murtet

athanasia in the words of powerful demagogues that say all
is well, I see the end.

brute is the force of progress that sweeps over entire planet for millenia

cataclysm looking at earth, I see events in distant past that some living entity had laid eyes on. There is no end to catastrophe.

colossus

credo/amentu

delirium an aberration of consciousness that one is capable of immense flows of creativity. The creatures laugh at this...

ebb-cezir On the contrary, I see water rising. It is happening in my lifetime. The rise is not discrete, but continuous. As in aging cells of my body, the change is felt as a glitch, a momentary revelation that disturbs only a fraction of a second until the sidewalk by the shore is continuously under water. This time, it will not be a biblical flood all at once, but will alter existence in several generations. Who will be here by then? Après moi le déluge...

erebus a kind of retreat from the fact that light reaches my eye
to the feeling that one's own eyes fail to enlighten the world around

ersatz/çakma is the patriotism of nationalists and fascists, which can only induce the love of one's home to a loose clique of xenophobes and bigots. For a true patriot, home is a communion of all things living on land and the sea and the sky, whose borders extend beyond what is marked by such allegiance.

ether/eter language as such is dispersed into thin air. how do I relate to a non-human being, now that I have no recollection of the sound that my ancestor uttered? how did the animal talk back? That bit of sound lost in space is the key to my destitute...

fata morgana/marjan a specter is haunting life on earth. It is clearly visible, except to humankind

fecund/velut

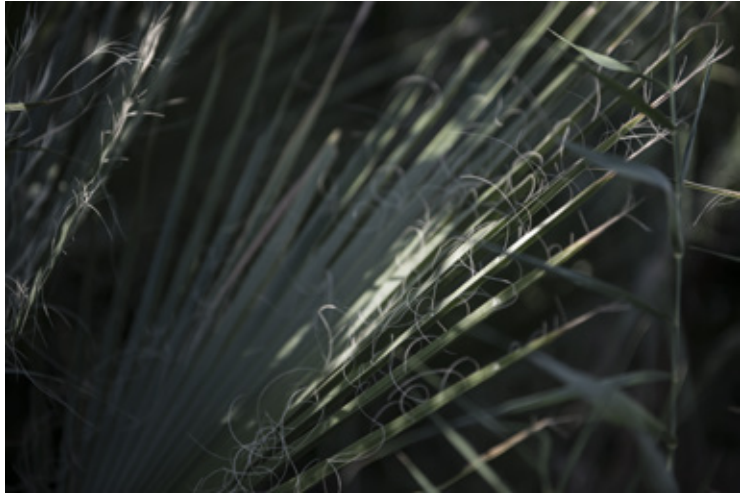

ghoul/gulyabani

idyll/idil at the edge of the sea I sense the lull. The urchins
are gone for now, as are the meadows.

hiss/tiss the way plate tectonics manifests itself to me as a mortal being: the background noise induces terror on power

horde/ordu is all my kin going back in deep time. Like locusts, my distant relatives stripped the land...

hubris in varying degrees, all humankind acquired the syndrome in person. Power is irrelevant facing gaia, it only reinforces inequalities among equals...

kader/kismet I worry about the future. But it is not out of compassion for children, grandchildren or fellow human beings. If destiny is not in my hands, then let it be

lacuna I lost my kin...

lebensraum where I breath

maelstrom is where we find ourselves today. a sensation that things get carried away beyond our will and that we drift with the debris into an unknown future

magus/mecusi

miasma/ufunet comes out from the cut on earth's surface, or from the entrails gutted out. The ore contaminates everything I touch, walk on, see through...

morose/meyus As I walk around town, faces are grim. I hear laughter, but it's only the youthful sound of a carefree life: the children and the young before getting entangled in things. Realization comes later in life which betrays belief in justice and equality.

mulatto/melez all is well as long as I am not pure. I can
blend into the sixth extinction easily

nominal is the value of time that we attribute, time of work, time of play... In anthropocene cyclical time is deferred for all beings, day for night and summer for spring...

panegyric/methiye

parhelion/yalancı güneş the island of ikaria lies
a few miles to the south. On clear days its peaks appear to reach fake
heavens...

punctilio

rigor mortis

seraph

suzerain/egemen

sylvan/silvan/orman was there to turn into fossil fuel. What I see now is the descendent of what we keep burning, a very distant relative.

vox populi The crowds are prone to be lured into approving oppressive policies. Or are they? The fact that they are silent in the face of terror inflicted on others does not mean that they are blind. One should believe that a flicker of a sense of justice still resides in people, waiting for the day of judgement. Their silence is the calm before the storm.

